

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych 1984-2009: od 25 lat bronimy ludzi pracy

Kronika związkowa

2 lipca 2009

Nr 111 (1649)/2009

<http://kronika.opzz.org.pl>

Rok XIV

Redaktor: Grzegorz Ilka

e-mail: ilka@opzz.org.pl

tel.: 022 551 55 04, fax: 022 551 55 24
00-924 Warszawa, ul. M. Kopernika 36/40

W SEJMIE O PAKIECIE ANTYKRYZYSOWYM – II CZYTANIE

Część wypracowanych przez związki zawodowe i organizacje pracodawców propozycji zawartych w „Pakiecie Działań Antykryzysowych” trafiło już do Sejmu w postaci rządowych projektów ustaw: o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (druk nr 2044), o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (druk nr 2045).

30 czerwca br. odbyło się drugie czytanie tych projektów ustaw.

Ponieważ sprawa „Pakietu Działań Antykryzysowych” jest niezwykle ważna dla związkowców i budzi wiele kontrowersji, w kolejnych „Kronikach związkowych” publikujemy najważniejsze fragmenty dyskusji.

W tym numerze publikujemy wystąpienie posła sprawozdawcy (do druku nr 2044) Izabeli Katarzyny Mrzygłódzkiej (Platforma Obywatelska) w trakcie II czytania w dniu 30 czerwca 2009 r.

POSEŁ SPRAWOZDAWCA IZABELA KATARZYNA MRZYGŁOCKA:

Panie Marszałku! Wysoka Izbo! Panie Ministrze!

Mam zaszczyt przedstawić sprawozdanie połączonych Komisji Finansów Publicznych oraz Komisji Polityki Społecznej i Rodziny o rządowym projekcie oczekiwanej ustawy o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców.

Projekt rządowy jest opisany w druku sejmowym nr 2044, natomiast sprawozdanie komisji znajduje się w druku nr 2134.

Wysoka Izbo!

Ustawa o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego wpłynęła do marszałka Sejmu na początku czerwca. Dwa tygodnie temu na posiedzeniu plenarnym odbyło się jej pierwsze czytanie. Nikt nie miał wtedy wątpliwości, że przepisy, które będą wsparciem dla pracowników i przedsiębiorców, są w obecnej sytuacji bardzo potrzebne. Co niezwykle ważne, zdecydowania większość rozwiązań zawartych w nowych przepisach została wypracowana przez członków komisji trójstronnej. Nie mówimy zatem o dokumencie, który realizuje postulaty wyłącznie jednej grupy, rozwiązania powstały bowiem dzięki kompromisowi osiągniętemu przez pracodawców, związki zawodowe i ekspertów rządowych.

Podczas pierwszego czytania projektu decyzją Wysokiej Izby został on skierowany do dalszych prac w Komisji Finansów Publicznych oraz Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Dalszym procesowaniem zajęła się specjalnie powołana w tym celu podkomisja. Tryb pracy nad ustawą był intensywny. Mija dopiero miesiąc od momentu wpłynięcia projektu do Sejmu.

Jednak chcę podkreślić, że w żaden sposób nie wpłynęło to na jakość naszej pracy.

W wyniku pracy w podkomisji wprowadziliśmy do ustawy szereg poprawek zarówno merytorycznych, jak i technicznych. Wynikało to z faktu, że musieliśmy zdecydować, czy omawiany projekt ma wspierać wyłącznie przedsiębiorstwa, które ze względu na kryzys ekonomiczny znalazły się w przejściowych kłopotach, czy też z niektórych dobrodziejstw ustawy będą mogły skorzystać wszystkie firmy. Po wysłuchaniu różnych argumentów i po dyskusji doszliśmy do wniosku, że zgodnie z intencją rządu nowe przepisy związane z pomocą publiczną będą dotyczyły wyłącznie przedsiębiorstw, które ucierpiały na skutek kryzysu, natomiast z zapisów uelastyczniających czas pracy będzie mogła skorzystać każda firma. Przypomnę, że, po pierwsze, ustawa działa do końca 2011 r., a po drugie, sytuacja jest na tyle dynamiczna, że zakłady, które obecnie mają się dobrze, mogą niestety w każdej chwili wpaść w kłopoty.

Pojawiła się opinia, że przedsiębiorcy mogą nadużywać niektórych zapisów, na przykład dotyczących elastycznego czasu pracy, nawet kiedy sytuacja finansowa firmy nie będzie tego wymagała. Jednak kluczowy w tej sprawie okazał się argument, że wszelkie zmiany warunków zatrudnienia będą musiały zyskać akceptację przedstawicieli pracowników.

Jeśli chodzi o rozwiązania szczegółowe, które zostały wypracowane przez podkomisję, to niezwykle ważną zmianą jest zupełnie inne niż zaproponował rząd podejście do wynikającej z ustawy pomocy finansowej dla przedsiębiorców. Zgodnie z przedłożeniem rządowym przedsiębiorca miałby otrzymywać refundację kosztów poniesionych na szkolenia i studia podyplomowe pracowników oraz na wypłatę stypendiów finansowanych z Funduszu Pracy. W trakcie dyskusji zgodziliśmy się, że przedsiębiorca będący w przejściowych kłopotach finansowych w praktyce nie będzie mógł skorzystać z instrumentów wsparcia, które wymagają od niego zamrożenia dość dużych kwot pieniędzy. Musimy bowiem zdać sobie sprawę, że szkolenia czy stypendia nie będą dotyczyły pojedynczych pracowników. W dużych zakładach może to być kilkadziesiąt, a nawet kilkaset osób. Dlatego decyzją podkomisji, przy aprobacie rządu i strony społecznej, zmieniliśmy refundację na dofinansowanie. Wymagało to poprawek w art. 1 ust. 3 projektu ustawy, w trzech artykułach rozdziału 4 oraz w art. 33 ust. 2.

Najwięcej kontrowersji wywołały zapisy art. 3 ustawy definiującego, jakie warunki musi spełniać przedsiębiorca, który chce skorzystać z dobrodziejstw ustawy. W wyniku dyskusji zmieniliśmy niektóre zapisy ust. 1. W pkt 1 wprowadziliśmy poprawkę, która stanowi, że wymagany spadek obrotu powinien wynieść nie mniej niż 25%, a nie – jak było w przedłożeniu rządowym – 30%. Ponadto okres, w którym spadek ma być liczony, został skrócony z roku do 3 miesięcy. Wynika to z faktu, że przedsiębiorstwo notujące spadki przez rok nawet na poziomie 10% miesięcznie po roku może dojść do takiej kondycji finansowej, że nie będzie już czego ratować. Ten argu-

ment uznaliśmy za kluczowy. Poprawka zyskała akceptację zarówno strony rządowej, jak i społecznej.

W tym samym ustępie zmieniliśmy również pkt 5. Zgodnie z pierwotnym projektem przedsiębiorca, który otrzymał pomoc publiczną na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego ze środków Funduszu Pracy po dniu 1 lutego 2009 r., nie mógłby skorzystać z dobrodziejstw ustawy. Argument był taki, że skoro z jednej strony wspieramy zwiększenie zatrudnienia w firmie, to z drugiej strony nie powinniśmy pozwalać, aby w tej samej firmie doprowadzać do ograniczenia zatrudnienia na przykład poprzez skrócenie czasu pracy. Dlatego wypracowaliśmy takie rozwiązanie, że przedsiębiorca, który skorzystał z omawianej pomocy publicznej po 1 lutego 2009 r., będzie mógł być objęty ustawą po 12 miesiącach od dnia podpisania z powiatowym urzędem pracy umowy na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego. Do tej poprawki również nie było zastrzeżeń rządu ani strony społecznej. Cały czas musimy pamiętać, że mamy do czynienia z sytuacją dynamiczną. Nie wiemy, czy kryzys ekonomiczny nie będzie się jeszcze pogłębiał.

Ostatnią wniesioną merytoryczną poprawką, zaakceptowaną przez komisję, była zmiana w art. 11 projektu ustawy. Na końcu ust. 2 dopisane zostało zdanie obligujące pracodawcę do przedstawienia odmowy w formie pisemnej, w przypadku kiedy pracownik wnioskował o ustalenie indywidualnego czasu pracy. Chodzi o zatrudnione osoby, które opiekują się dzieckiem do 14 roku życia lub innym członkiem rodziny wymagającym stałej opieki.

I to były te główne, merytoryczne zmiany, które zostały wprowadzone podczas prac w podkomisji. Natomiast wprowadziliśmy też zmiany redakcyjne w art. 8, 12, 14, 16, 21, 29 i 31. Szeroko przedyskutowaliśmy też zapisy ustawy dotyczące możliwości stosowania umów na czas określony. Pojawiły się głosy, że powinniśmy dążyć do ograniczenia stosowania tego rodzaju umów. Rzeczywiście podczas prac Komisji Trójstronnej ten temat był poruszany wielokrotnie. Szczególnie strona związkowa podkreślała, że w tym przypadku dochodzi do pewnych patologii. Jednak omawiany dziś projekt ustawy został opracowany z myślą o konkretnej kryzysowej sytuacji, w której się obecnie znajdujemy. Zastosowane rozwiązania mają służyć ochronie miejsc pracy. Dlatego członkowie podkomisji zdecydowali, że na razie pozostawimy z przedłożenia rządowego zapisy, które umożliwiają zawieranie kolejnych umów o pracę na czas określony maksymalnie przez okres 24 miesięcy. Przypomnę, że ustawa będzie obowiązywała tylko do końca 2011 r. i nic nie stoi na przeszkodzie, aby po tej dacie, kiedy uporamy się ze skutkami kryzysu, powrócić do tego problemu.

Panie i Panowie Posłowie!

Sprawozdanie podkomisji zostało rozpatrzone na posiedzeniu Komisji Finansów Publicznych oraz Komisji Polityki Społecznej i Rodziny 26 czerwca br. Chcę podkreślić, że projekt był omówiony szczegółowo i każdy, kto brał udział w obradach, mógł przedstawić swoje uwagi i propozycje. Ponadto do rozpatrzenia mieliśmy razem 18 poprawek zgłoszonych przez kluby Platformy Obywatelskiej, Prawa i Sprawiedliwości oraz Lewicy. Ze względu na czytelność przedstawię Wysokiej Izbie te poprawki w sposób tematyczny, a nie chronologiczny.

Projekt ustawy o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców ze względu na fakt, że dotyczy konkretnej, finansowej pomocy dla przedsiębiorstw prywatnych wymaga notyfikacji przez Komisję Europejską. Z informacji, które uzyskaliśmy z Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wynika, że możliwa jest szybsza procedura notyfikacji, pod warunkiem że przyjmujemy dodatkowe zapisy w projekcie. Te zapisy to przyjęte przez członków komisji rozszerzenie art. 3 o pkt 3a w ust. 1 oraz dodatnie art. 35a. Z uwagi na fakt, że właśnie dodany art. 35a stanowi, że pomoc finansowa w latach 2009–2010 będzie udzielana pod warunkiem

ogłoszenia pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej, pojawiły się pytania, czy w tej sytuacji przedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej w ogóle zdążą skorzystać z pomocy jeszcze w tym roku. Strona rządowa zapewniła nas jednak, że dzięki szybszej ścieżce procedowania decyzję powinniśmy uzyskać jeszcze w lipcu. Ponadto ze względu na zapewnienie zgodności ustawy z komunikatem Komisji Europejskiej dotyczącym pomocy publicznej dla niektórych branż oraz przedsiębiorców, którzy uzyskali pomoc publiczną, zgłoszono poprawkę rozszerzającą art. 3 o ust. 4 – 6, gdzie znajdują się odpowiednie zapisy. Ta poprawka została zaakceptowana przez połączone komisje.

Członkowie komisji zaakceptowali jeszcze jedną poprawkę w art. 3 ustawy. W ust. 1 pkt 2 został rozdzielony na podpunkty a i b. Nowością w stosunku do projektu rządowego są zapisy w podpunkcie b, które umożliwiają skorzystanie z dobrodziejstw ustawy przedsiębiorcom, którzy zadłużyli się w wyniku kryzysu, tj. po 1 lipca 2008 r. Mówiąc o zadłużeniu, mam na myśli zaleganie w regulowaniu składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W tych przypadkach wymagany przez ustawę program naprawczy musi zawierać kwestię pełnej spłaty zobowiązań.

Kolejne poprawki do projektu ustawy wprowadzone na posiedzeniu połączonych komisji dotyczą zmian w art. 9, 10 i 11. Przedstawię je łącznie, ponieważ wszystkie regulują ten sam problem. Przyjęcie poprawek umożliwiło przedsiębiorcy uzgodnienie treści porozumień w sprawie zasad: przedłużania okresu rozliczeniowego czasu pracy, stosowania indywidualnego rozkładu czasu pracy przewidującego różne godziny rozpoczęcia i kończenia pracy, oraz wymiaru czasu pracy, z zakładowymi organizacjami związkowymi reprezentatywnymi w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy. Chodzi o przypadki, kiedy nie będzie możliwe osiągnięcie konsensusu ze wszystkimi organizacjami związkowymi działającymi u danego przedsiębiorcy.

Takie rozwiązanie jest bardziej racjonalne, biorąc pod uwagę, że u danego przedsiębiorcy może działać kilka, a nawet kilkanaście organizacji związkowych. Chcę podkreślić, że poprawki nie ograniczają w żaden sposób uprawnień przedstawicieli pracowników do zawierania z przedsiębiorcą porozumień dotyczących stosowania elastycznych form organizacji czasu pracy. Zgodnie z projektem ustawy przedstawiciele pracowników mogą być stroną takiego porozumienia u tych przedsiębiorców, u których nie działają zakładowe organizacje związkowe.

Ostatnia poprawka przyjęta na posiedzeniu komisji dotyczy dodania w art. 34 ust. 3. Uzupełnia ona przepis o regulację stanowiącą o ograniczeniu czasowym – do dnia 31 grudnia 2011 r. – stosowania instytucji objęcia pracownika przestojem ekonomicznym. Było to konieczne doprecyzowanie ze względu na fakt, że wszystkie regulacje z zakresu prawa pracy, w tym także objęcie pracownika przestojem ekonomicznym, mają mieć charakter czasowy i będą obowiązywać do dnia 31 grudnia 2011 r.

Na tym kończy się lista poprawek przyjętych przez połączone Komisje: Finansów Publicznych oraz Polityki Społecznej i Rodziny. Pozostałe propozycje zostały albo wycofane przez wnioskodawców, albo odrzucone w głosowaniu. Nie został też zgłoszony żaden wniosek mniejszości.

Sprawozdanie komisji zostało przyjęte; 40 głosów było za, wstrzymało się 26 posłów, nikt nie był przeciwny.

W imieniu połączonych komisji wnoszę o przyjęcie sprawozdania zawartego w druku nr 2134.

Dziękuję. *(Oklaski)*

Przedruk w oparciu o Sprawozdanie Stenograficzne z 45 posiedzenia Sejmu RP w dniu 30 czerwca 2009 r.